

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА (м. Кропивницький)
КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПЬСКУ (м. Слупськ, Польща)**

*серце віддаю
дітям*
**Василь 105
Сухомлинський**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ,
присвяченої 105-й річниці
від дня народження В. О. Сухомлинського**

**«ТВОРЧА СПАДЩИНА
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО ЧАСУ»**

27 вересня 2023 року

м. Кропивницький – 2023 рік

3. Сухомлинський В. О. Здоров'я, здоров'я і ще раз здоров'я // Вибрані твори : в 5 томах. К. : Рад. школа, 1977. Т. 1. С. 103– 111.

4. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибрані твори : в 5-ти т. Т. 1. К. : Рад. шк, 1976. С. 55 - 206.

5. Сухомлинська О.В. Василь Олександрович Сухомлинський – наукова біографія // Укр. пед. в персоналіях : у 2-х омахт. К.: Либідь, 2005. Т. 2. С. 380-386.

Бондаренко Д. Р.,
учитель фізики та математики
комунального закладу
«Харківський ліцей №12 Харківської міської ради»,
здобувач 3 курсу ІІІ (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри освітології та інноваційної педагогіки
за спеціальністю: 011 Освітні, педагогічні науки,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

ІННОВАЦІЙНІ ІДЕЇ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У РЕФОРМІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

В умовах сучасних освітніх трансформацій, впровадження та реалізації реформи Нової української школи актуальними є інноваційні ідеї нашого вітчизняного великого педагога В. О. Сухомлинського. Педагогіка партнерства, ідея гуманістичного та морально-етичного виховання школярів, дитиноцентризм та ідея навчання упродовж життя є основою педагогічних поглядів як Василя Олександровича, так і реформи Нової української школи. З огляду на вищевикладене вважаємо за необхідне дослідити наукову та творчу спадщину корифея педагогіки та її реалізацію в контексті сучасної освіти.

На сьогодні, величезною проблемою сучасної загальної середньої освіти є те, що через величезне навантаження на учнів у них відсутня мотивація до навчання, любов до школи, прагнення до пізнання чогось нового. Маємо непоодинокі випадки відсутності учнів на уроках саме через те, що навчання не викликає позитивних емоцій, і на жаль, батьки, як повноцінні учасники освітнього процесу, не мотивують дітей до навчання, а заохочують їх до прогулів. Все це відбувається через те, що навчання у нашому суспільстві стало не тільки загальнодоступним, а й обов'язковим, в очах багатьох людей воно перестало бути благом. «Для деяких людей навчання це тягар, іноді кара, для багатьох мука» – зазначав В.О. Сухомлинський. Як бачимо, Василь Олександрович у своїх педагогічній діяльності стикався з одвічними проблемами сучасної освіти, з якими ми, педагоги-практики стикалися до початку впровадження та реалізації реформи Нової української школи у

початковій та базовій середній освіті. Нова українська школа дала можливість подолати зазначену проблему шляхом ігрової, творчої та інноваційної діяльності, дала можливість сформувати позитивне ставлення до школи. Усе інше стає реальним тоді, коли людині (дитині) хочеться учитися, коли у навчанні дитина відчуває радість, позитив, гордість за набуті нею знання, опановування компетентностями.

В ідеї Нової української школи, як і в ідеях В. О. Сухомлинського, закладено дитиноцентризм, людиноцентризм. Великий педагог писав, що у дитині перш за все потрібно бачити людину, а не сховище знань, які треба засвоювати, засвоювати й засвоювати [1, с. 334]. Погоджуючись з цим можемо лише додати, що навчання для дитини повинно бути джерелом радості від пізнання процесів, явищ, законів та закономірностей, цінностей природи, науки, суспільства та світу. Якщо засіяти це зерно у дитини ще у школі, то у майбутньому воно проросте як могутнє дерево, і наша держава отримає всебічно розвинену особистість, з високим рівнем духовно-інтелектуального розвитку, людину – професіонала своєї справи.

В.О. Сухомлинський зазначав, що розвиток дитини, її майбутнє становлення як високоінтелектуальної особистості, конкурентоспроможного професіонала з не придушеним почуттям відповідальності за свої вчинки, моральності можна лише тоді, коли навчання викликає тільки позитивні емоції. Знання, які отримуються дитиною у процесі навчання – це плоди напруження власного людського духу, невпинного пошуку чогось нового, найвищий рівень творчості, тобто є результатом постійної інноваційної діяльності.

Школа мислення, яка почалася в перший період навчання, не повинна припинятися ні на день, повинна бути послідовною, відтворювати провідні ідеї наступності між циклами навчання (початкова школа: адаптаційно-ігровий (1-2 класи), основний (3-4 класи); базова школа: адаптаційний цикл (5-6 класи), базове предметне навчання (7-9 класи)) тим самим показувати нерозривність інноваційної діяльності в яку була включена дитина.

Нова українська школа, як і ідеї В.О. Сухомлинського закладають поняття нерозривності, наскрізності навчання і виховання. Показуючи таку єдність Василь Олександрович зазначав, що можна домогтися утвердження у свідомості дітей, підлітків і юнацтва позитивного ставлення до школи, як осередку творіння чогось нового і центра закладання духовно-інтелектуальних цінностей суспільства, країни, народу.

Отже, враховуючи вищезазначене, очевидним є те, що формування у дітей звички навчатися упродовж життя, позитивного ставлення до навчання та школи, показуючи нерозривність навчання і виховання можливо лише внаслідок позитивного та гуманного ставлення до дитини як особистості. Учитель повинен доводити своїми діями як дітям, так і батькам, важливість

дитини в освітньому процесі, показувати свою любов та повагу до неї, толерантне ставлення чим і створювати позитивний емоційний фон для отримання знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5 томах. Формування комуністичних переконань молодого покоління; Як виховати справжню людину; Сто порад учителям. Т. 2. 1976. 670 с.

Дубінка М. М.,

к.п.н, доцент, доцент кафедри педагогіки
та спеціальної освіти,

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

В. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ПОВНОТУ ЩАСТЯ ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Сучасні реалії шкільного життя вимагають від учителів і науковців переосмислення багатьох освітніх канонів, починаючи з методологічних положень, концепцій змісту освіти, методів та організаційних форм навчання дітей, які, як свідчить практика, розвиваються складно й неоднозначно.

Вивчення творчого шляху та педагогічної спадщини Василя Олександровича Сухомлинського показує, що він наполегливо шукав нові способи розв'язання актуальних педагогічних проблем, де ми знаходимо глибоку психологічну інтерпретацію сутності педагогічних явищ, закономірностей, принципів.

Спрямованість нових освітніх векторів передбачає реконструювання змісту шкільної освіти, розвантаження всіх видів діяльності школяра, підтримання і збереження здоров'я дитини, розвиток пізнавальних сил та здібностей учнів через різні чинники стимулювання освітнього процесу тощо [1]. Але які б глобальні завдання ми не ставили, в центрі всієї освітньої системи (на цьому постійно наголошував В. Сухомлинський і цю ідею активно пропагує Нова українська школа) має бути особистість учня – дитиноцентризм (і це дійсно аксіома). Не випадково геніальний Педагог наголошував на важливості сприймати дитину перш за все як людину [5, с. 334], з належним рівнем поваги, постійно пізнаючи її різноманітні куточки душі. Тому не випадково наша увага знову спрямована до ще більш глибокого вивчення цінних здобутків Василя Олександровича, його людинознавчої спадщини, щоб, переосмисливши її, надалі творчо використовували досвід Педагога у власній діяльності.

ЗМІСТ

Секція 1

Розвиток особистості учня у педагогічному досвіді

В. О. Сухомлинського та в умовах сьогодення

Васильєва С. О., Агаркова Н. О., Приходько Т. Є., Резник В. С. ПОГЛЯДИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО НА ПРОБЛЕМУ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	3
Бондаренко Д. Р. ІННОВАЦІЙНІ ІДЕЇ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У РЕФОРМІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	7
Дубінка М. М. В. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ПОВНОТУ ЩАСТЯ ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ	9
Єлдінова С. М. ВИХОВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЛЮБОВІ ДО ПРИРОДИ У ПРАЦЯХ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	14
Космідайло І. О. ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОМОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ ЛІЦЕЮ	17
Кравцова Т. О., Краснощок І. П. ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА КРІЗЬ ПРИЗМУ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ В. СУХОМЛИНСЬКОГО	19
Лупаренко С. Є. ДИТИНСТВО ЯК ПЕРІОД ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ (ЗА В. СУХОМЛИНСЬКИМ)	22
Ляшенко Р. О. ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТВОРЧОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО	25
Радул О. С. ПОГЛЯДИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО НА ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	27
Растригіна А. М. ДУХОВНІ КОНСТАНТИ ОСОБИСТІСНОЇ СВОБОДИ ДИТИНИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО	29
Рацул А. Б. «ВІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ» В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОЇ ДИТИНИ	33
Рацул О. А. ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СВІТЛІ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ..	36
Руденко С. А. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУЮЧА СКЛАДОВА ВСЕБІЧНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ У НАУКОВО-ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	39
Савченко Н. С. ІДЕЇ ГУМАНІЗМУ У ТВОРАХ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	41
Тіхонова Н. Г. ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ: ЗАПОВІТ НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ	43